

İKİ AYLIK ÖYKÜ DERGİSİ
YIL 17
ŞUBAT-MART 2020

SAYI
97

HECE ÖYKÜ

SORUŞTURMA

2019'da öykü değerlendirmesi:

Necati Mert, Necip Tosun, Abdullah Harmancı

Ali Haydar Haksal, Ali Ayçıl, Mehmet Kahraman, Yunus Nadir Eraslan

SÖYLEŞİ

Alpay Doğan Yıldız ile *Hikmet ve Âhenk* üzerine Dinçer Eşitgin,

Tuba Dere ile *Kahramanlarıma Mektuplar* üzerine Hatice Bildirici,

İrem Ertuğrul ile *Mahalledeki Hayalet* üzerine Handan Acar Yıldız konuştu.

TOPLANTI

Hâle Sert'in kitabı *Çocukça Bir Direniş* üzerine konuşular:

Hatice Bildirici, Abdullah Harmancı, Safiye Gölbaşı, Rüveyda Durmaz Kılıç

CÜMLE YAYINLARI

YALNIZLIK MAHŞERİ ALÂEDDİN ÖZDENÖREN

Mustafa Aydoğan

Biyografi, 136 Sayfa

“Biyografi kitapları, okurun zihninde bir imge oluşturmalıdır. Kitabın son yaprağı çevrildiğinde okurun yüreğinde bir kıpırdama, dimağında estetik bir haz, ruhunda bir ilham ateşi yanmalıdır. Okur, bir insan tekinden başlayıp dünyaya doğru giden yolun ucunu görebilmelidir. Bu kitabın, bu düşüncelerimizin ne kadarını gerçekleştirdiğine elbette okur karar verecektir. Ben, Alâeddin Özdenören diye birinden bahsettim; kelimeyi şiirde yeniden diriltmiş, varlığın varlık nedenini sorgulamış, insanın insanlık durumuna kafa yormuş, hayatla bir türlü barışık olamamış, yalnız, mahzun, dağınık, atılgan, gözü kara, bilge ve hak ettiğiinden pek azını alabilmiş birinden... Bu noktaları bir araya getirerek bir imge oluşturmaya çalıştım.”

www.cumleyayinlari.com

bilgi@cumleyayinlari.com

[cumleyayinlari](https://www.instagram.com/cumleyayinlari)

Konur Sokak 39/1 Kızılay/Ankara Tel: (0312) 419 69 13 Faks: (0312) 419 69 14

İKİ AYLIK ÖYKÜ DERGİSİ YIL:17 SAYI:97 ŞUBAT-MART 2020

ISSN 1304-7604

HECEÖYKÜ

ŞUBAT

MART

97

KÜNYE

HECEÖYKÜ

İKİ AYLIK ÖYKÜ DERGİSİ

ISSN 1304-7604

YIL: 17 SAYI: 97

Şubat-Mart 2020

Yayın Türü: Yerel Süreli

Hece Yayıncılık Ltd. Şti. Adına

Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü: Ö. Faruk Ergezen

Genel Yayın Yönetmeni Rasim Özdenören

Yayın Kurulu Ali Karaçalı, Ali Necip Erdoğan, Ali Ulvi Temel,

Dinçer Eşitgin, Emin Gürdamur, Hatice Bildirici

Yönetim Yeri Konur Sk. No: 39/1 Kızılay/Ankara

İletişim Tel: (312) 419 69 13

Fax: (312) 419 69 14 P.K. 79 Yenışehir/Ankara

İnternet Adresi: www.hece.com.tr

e-mail: hece@hece.com.tr

twitter.com/hecedergi

facebook.com/hecedergisi

Teknik Hazırlık: Hece

Kapak: Hece www.hece.com.tr

Baskı: Dumat Ofset www.dumat.com.tr

2020 Yılı Abone Bedeli:

Yıllık: 140 TL.

Kurumlar İçin: 460 TL.

Hece ve Heceöykü Dergisi İçin: 350 TL.

Yurt Dışı: 100 Euro

Posta Çeki: 149582

Hece Basın Yayın Ltd. Şti.

Heceöykü'ye gelen yazılar yayın kurulunun onaylaması durumunda takip eden üç sayıda

yayınlanır. Gelen yazılar yayımlansa da yayımlanmasa da geri verilmez.

İlkelerimize uymayan ilanlar alınmaz.

Baskı Tarihi: 31.01.2020

İÇİNDEKİLER

ÖNYAZI

Rasim Özdenören/Mutluluk ve Edebiyat Arasındaki Bağlılaşım / 5

FOTOĞRAF ÖYKÜ

Selçuk Azmanoğlu / 7

ÖYKÜ

Emin Gürdamur/Makas Payı / 8

Safiye Gölbaşı/Sensiz Bir Koku / 24

Müzeyyen Çelik /Öfke ve Yusuf / 27

Esra Özdemir Demirci/Refleks / 34

Nagihan Şahin/Düpedüz / 36

Mesut Doğan/Her Şeyi Söyleyiveren / 44

Mustafa Uçurum/Çok Kalabalık / 46

Soner Oğuz/Şükriye'nin Son Üç Günü / 49

Sema Bayar/Onur Belgesi / 54

Sercan Ceylan/Türk Kahvesi / 59

Recep Kayalı/Gökte Uçan Hüma Kuşu / 64

Meral Afacan Bayrak/Rüzgâr ve Kamikaze / 70

Gülây Pamuk/Yumurta ve Papağan / 73

SORUŞTURMA

2019'da Öykü / 77

Necati Mert / 78

Necip Tosun / 80

Abdullah Harmancı / 83

Ali Haydar Haksal / 85

Ali Ayçil / 87

Mehmet Kahraman / 88

Yunus Nadir Eraslan / 90

SÖYLEŞİ

- Dinçer Eşitgin**/Alpay Doğan Yıldız ile Hikmet ve Âhenk Üzerine... / 92
Ahmet Cüneyt İssı/Mustafa Kutlu'nun Hikâyeciliği Üzerine
Kapsamlı Bir Çalışma: Hikmet ve Âhenk / 106

ÖYKÜ ÜZERİNE

- Yavuz Demir**/Uçarı Metinler Yapısı ya da Kıs(A) Kıs(A) Öyküleri Okuma Kılavuzu / 110
Hayrettin Orhanoğlu/Geleneğin Sürekliliği Yahut Ali Ayçıl'ın Öykülerinde Gelenek / 114
Eyüp Tekin/*Olmayan Şeyler Yüzünden* Üzerine / 118

YAKIN PLAN

- Hatice Bildirici**/Tuba Dere ile *Kahramanlarıma Mektuplar* Üzerine / 122
Sema Bayar/Tuba Dere'nin *Kahramanlarıma Mektuplar* Kitabı Üzerine / 126
Handan Acar Yıldız/İrem Ertuğrul ile Söyleşi / 128
Ayşe Hicret Karakaya/Mahalledeki Hayalet / 132

TOPLANTI

- Çocukça Bir Direniş* Üzerine/Yöneten: **Hatice Bildirici**
Konuşanlar: Abdullah Harmancı, Safiye Gölbaşı, Rüveyda Durmaz / 134

YAŞADIĞIM GİBİ

- Mehmet Aycı**/İki Numara Büyük / 139

BAŞKA DÜNYALARIN ÖYKÜLERİ

- Resul Pervîzî**/Türkçesi: Yasamin Golamrahmani/Yanlış Ajanda / 141
Abdülhamid Süleyman Çolpan/Türkiye Türkçesi: Hamza Öztürkçü/Çar'ın Armağanı / 148

HECEÖYKÜ'DE İLKLER

- Ayşenur Duman**/Kırmızı Kör Kirazlar / 151

DERGİLERDE ÖYKÜ

- Cafer Haydar**/Muhayyel/ Varlık / 154
Safiye Gölbaşı/ Mahalle Mektebi / 156
Nagihan Şahin/Kitap-lik / 157
Hatice Bildirici/Notos / 158
Ali Necip Erdoğan/Postöykü-32 / 159

KİTAPLIK

- Özlem Güner**/19. Yüzyıldan Günümüze Türk Edebiyatında Öykü / 161
Rüveyda Durmaz Kılıç/Unutulmuş Sesler Odası / 162
Mesut Doğan/Delinin Biri / 164
Zeynep Sati Yalçın/Kalemin Ucu Ne Söyler / 166

Mutluluk ve Edebiyat Arasındaki Bağlılaşım

Söylenenlere bakılırsa, mutlulukla zenginlik arasında nerdeyse ters orantılı bir ilişkinin bulunduğuna inanmamız gerekecek. Bir araştırma sonucuna göre bazı zengin ülkeler mutluluk sıralamasında alt katlarda yer alırken, bazı yoksul ülkeler üst sıralara sıçramış görünüyor.

Konunun burada bizi ilgilendiren yanı mutluluk gibi etik bir kavram ile edebiyat arasında bir bağlantı kurmak mümkün müdür, sorusu... Bu sorunun yanıtını irdeleyerek bir sonuca ulaşabilir miyiz, bu durumu kurcalamak istiyorum...

Soru: mutlulukla zenginlik arasında ters orantılı bir ilişki var mı? İnsanlar zenginleştikçe mutlulukları azalıyor; yoksullaştıkça mutlulukları artıyor mu?

İnsanları neyin mutlu ettiğini bilmeden, bu tür ilişkiler kurmak doğru sonuç vermez. Zenginlerin zorunlu ihtiyaçlarını giderme gibisinden bir dertleri söz konusu değil: zengin demek, bir bakıma, zorunlu ihtiyacını karşılamış olan demektir. Dolayısıyla zengin insanın karnını doyurmakla sağlayabileceği bir haz (şayet mutluluk hazla özdeşleştirilebilirse) yoktur. Oysa yoksul için, sırf karnını doyurmuş olmak mutluluk sebebi sayılabilir. Zengin biri için otomobil sahibi olmanın da onun indinde bir değeri bulunmayabilir. Çünkü bu da onun ulaşılabilirlik alanı içinde bulunur. Oysa yoksul biri için otomobil sahibi olmak, onu uzun süre mutlu kılacak bir olgudur. Zengin biri gözünü uçağa dikmişse, değil tek bir otomobil, birkaçı bile onu kesmezken, o ancak göz koyduğu uçağa sahiplenmekle mutlu olabilir.

Kaldı ki, şimdi kullandığımız ölçütler de “modern zamanların” bize dayattıkları arasında yer alıyor. Zenginliğin ölçütü olarak belli bir gelir düzeyini (milli gelirden fert başına düşen meblağı) esas alıyoruz. Böyle bir ölçüt nesnel gibi görünmekle birlikte, son tahlilde, nesnel denilen bu ölçüt de, mevcut verilere nispet edilerek elde edilmiş olduğundan, onun nesnellığı de kuşku götürür mahiyettedir. Öyleyse en sonunda, mutluluk diye belirlenen olgu, kişinin kendini mutlu saymasıyla kaim kılınabilir diyebiliriz: kişinin kendini mutlu saymasını mutluluk için yeterli görebiliriz.

Böylece maddi ve manevî yönden kısıtlı bulunanların, daha az şeyle mutlu olabileceklerini; oysa maddi (mal mülkçe) ve manevî (entelektüel)

yönden varıl olanların mutlu olabilmek için daha fazla şeye ihtiyaç duyacaklarını farz edebiliriz. Fakat burada bile, dikkat edilirse, ölçütümüzü maddi bir esasa dayandırmaktayız.

Oysa dünya görüşünün de, insanların mutluluğunda pay sahibi olabileceğini farz etmemiz mümkün görünüyor. Örneğin İslâm'da *kanaat* diye adlandırılan ve genelde insanın elinde bulundurduğu ile yetinmesini öngören telâkki tarzı, başka her türlü zenginlikle ölçülemeyecek oranda bir zenginlik duygusu geliştirir. Kanaat sahibi olanın, elindekiyle yetinme anlayışı ve melekesi gelişmiş olduğundan, o, elinde her ne bulundurursa onunla yetinir ve salt bu yetinme duygusu bile ona tatmin sağlayabilir.

Olaya böyle batığımızda, mutluluğun "sahiplenme" olgusuna dayandırılarak açıklanmasının yalnızca yetersiz kalacağını değil, aynı zamanda insanı sahte mutluluklarla avunduracağını bile ileri sürmemiz mümkün hale gelebilir. Dahası sahiplenme olayının nihayetine erişilemeyeceğinden, insanın, sahiplenmenin her aşamasında bazı sahte avuntularla kendini mutlu kabul ettiğini (bu demektir ki, uydurma mutlulukla avunduğunu) ileri sürebiliriz. Burada, kişi kendini mutlu sayıyorsa mutludur demenin imkânı da ortadan kalkıyor: çünkü burada, mutluluk maddi esasa istinat ettirildiğinden, o insanın oturulacağı zeminin mevcudiyeti ortadan kalkmış olmaktadır. Kişi çünkü, bir sonraki aşamaya nispetle daima daha az zengin durumda bulunur.

Böylece, sanıyorum zenginliğin (ki buradaki anlamıyla manevî sferde yer alıyor) ve ona bağlı olarak da mutluluğun, kanaate dayandırılabilmesi sonucuna ulaşmak mümkün görünüyor.

Ve sonuçta mutluluğun varıl ülke/yoksul ülke karşılaştırması ile ölçümlenemeyeceği gerçeği ortaya çıkıyor. Mutluluğun ölçütünün bireysel, kişisel, öznel bir kabul tarzı olgusuna dayandırılabilmesi anlaşılıyor.

Buraya kadar söylediklerimizin edebiyatla bağlantılılığı nedir diye sorulabilir.

Mutluluk gibi, son tahlilde bireysel görünen bir etik kavram temelde bir kültürel konumlanma sorunu olarak ortaya çıkıyor. Edebiyat ürününe konu olan kurmaca (fiktif) kahramanların gerçeğe uygun olarak yansıtılmasının onların yaşadığı kültür ortamıyla nasıl bir bağlantılılık içinde bulduklarının temellendirilmesini talep ediyor.

Nasıl ki farklı kültürlere mensup insanların nüktelerini, mizahını kavrayabilmek için o kültüre nüfuz etmek gerekiyorsa, kişilerin acılarını, sevinçlerini, mutluluklarını yansıtabilmek; yansıtılanları layıkıyla kavrayabilmek için de karakter veya tip ile kültür arasındaki bağlantılılığın örtüştürülmesi gerekiyor.

Bu zorun üstesinden gelen yazar (şair, öykücü vb.) dünyanın her yanında kendine okur bulmakta güçlük çekmiyor. Demek ki bazı romancıların, öykü yazarlarının, şairlerin nasıl oluyor da dünyanın her tarafında okuyucu bulabildiğinin gerekçesini bu değindiğimiz noktada, karakter ile kültür arasındaki bağlantılılığı sağlıklı kurabilme maharetinde aramak anlamlı görünüyor.

FOTOGRAF ÖYKÜ

Selçuk Azmanoğlu

Makas Payı

Kaleminin buruşuk damarlarında kangrene kesmiş sözcükler vardı, kaldırılmayı bekleyen kokuşmuş cenazeler. Kimse gelmeyince dağılan, kimse gelmeyince kendi tabutunu da çürüten, duvarı döşemeyi, kapıyı pencereyi yara bere içinde bırakan taşkınlıklar. Elindeki keseri kaldırıp saatlerdir büyük bir dikkatle inşa etmeye çalıştığı kulübenin tepesine indirmeye başladığında avuçlarının içinde mağlubiyetin çağlar boyu her insanda kendini tekrar etmekten bıkmayan düzensiz nabızı atıyordu. Çivileri keserin tersiyle söküp tekrar çakmanın, bir daha çakmanın, yeniden çakmanın ve sonunda güvercin kulübesinden başka her şeye benzeyen bir ucube inşa etmenin çaresizliğiyle baş başaydı. “Yıkım böyle zamanlar için yaratılmış olmalı,” dedi. Aslında böyle demedi de kısık gözlerinden saçılan okunaksız kelimeler, karşıkı yamaca nasıl dizilirse dizilsin aşağı yukarı böyle bir anlama vardı. Hınçla indirdiği darbeler kulübeden çok, göğsündeki çaresizliği parçalıyordu.

Aralık ayının ortalarıydı. Çatıdaydı ve burnundan soluyordu. Biraz sakinleşince balıkçı barınaklarının olduğu tarafa baktı. Başka yıkımlar çektirici canı, başka enkazlar görmek istedi. Dün geceki fırtınanın yerle bir ettiği barınaklar suya kapaklanmıştı. Yeşil, kırmızı, mavi plakalar suyun yüzeyinde birazdan son nefesini verecek bir canavarın birbirinden bağımsız uzuvları gibi devinip duruyordu. “İpıslak bir yenilgi,” dedi içinden. Yine demedi de der gibi kıstı gözlerini, sudaki küçük pencereler, öfkesi dinmek bilmeyen dalgalar tarafından bir o yana bir bu yana sürüklenirken.

Yan yattıkları hâlde ayakta kalmayı başaran birkaç barınağın hemen yanında dikey, çevik bir gölge belirdi. Gölge, birkaç adım attıktan sonra beden kazandı, hiç durmadan, kayalıklardan düşse kalka tırmanarak fırtınanın derin oyuklar açtığı yola çıktı. Yazar, önündeki tahta parçalarını ayağının ucuyla kenara itip gördüğü şeyi dikkatle izlemeye koyuldu. Kırmızı ceketli bir makas, duraksamadan, sağına soluna bakmadan, kararlı adımlarla yolun karşısına geçerek belediye binasının çevresinden dolandı ve kasabanın obur

bir yılan gibi bütün dükkânları midesine indiren uzun sokağına girdi. Geçen cumadan beri evlerinde mahsur kalan insanlar, tecrübelerinden hareketle günlerdir bir homurdanıp bir doluya kesen havanın dünkü fırtınada içini tamamen boşalttığını düşünerek dışarı çıkmış, yaşamlarına kaldıkları yerden devam etmek için lokantaya, berbere, yan yana dizili dört oyun kahvesine ve fırının önündeki bankın çevresine doluşmuştu.

Makas, rüzgârın dalgalandırdığı kırmızı ceketinin bol kesimi içinde, insanların ve köpeklerin uç uca eklenen vardiyalı göz hapsi altında sokağı geçti. Yaz aylarında birkaç turist kafilesinin uğradığı, ayran gönüllerini eğlendirecek bir şey bulamayınca da apar topar geri otobüslere hücum ettiği kasabada, gözler, kışın bir yabancı görmeye pek alışkın değildi. Kaldırımında makasla karşılaşanlar, sebebini kestiremedikleri bir çekimsizlikle onun yüzüne bakmaktan kaçındılar. Her adımından birbirine sürtünen iki demirin coşkulu sesi yayılan yabancıya, ancak o geçtikten sonra arkasından bakabildiler. Kimi pırıl pırıl boynuna kimi sırlıklam ceketine kimi dizine kadar çıkan çizmelerine saplanıp kaldı. İkindinin loş ışığında sokağı telaşsız adımlarla bulandıran misafirin yüzünü doğru dürüst gören olmadı. Akşama doğru lokantada, berberde, yan yana dizili dört oyun kahvesinde ve fırının önündeki bankın çevresinde ondan söz açıldıkça herkesin başka bir makastan bahsediyor olması bu yüzdendi. Sözelimi berber, usturasıyla havada daireler çizerek aynada durgunlaşan gözlerini iyice kıstı ve makasın bir aylık sakalı olduğunu iddia etti. Hemen arkasındaki çırak, ustasından azar işitme pahasına onun sinekkaydı yüzünü ayan beyan gördüğünü mırıldandı. Müşterinin biri, ustadan yana çıkararak “Terzi kendi söküğünü dikemez derler ya, makas da kendi sakalını tıraş edememiş,” diyerek kendi kendine bir kahkaha patlattı. Kahvedekiler ise makasın gözlüklü mü gözlüksüz mü olduğunu tartıştı; çaycının araya girerek aslında onun paslandığını, çünkü gıcırtilı adımlarla yürüdüğünü söylemesiyle şaşkına döndü. Hakkında konuşmalar sürdükçe dallanıp budaklandı makas. Kimse işin içinden çıkamayınca da masalarda taşlar kaldığı yerden şakırdamaya devam etti. İnsanlar kendi makasını sımsıkı mumyalayıp uykuya yatırdı. Tabii mummyaların lahitlerinde uslu uslu yatmadıklarını herkes bilir.

Sadece çatıdaki yazar, barınaklardan çıkıp gelen makası seyrettikçe içinde rahatlama hissetti. Başarısız kulübe girişiminin ardından ortaya çıkan misafir onu keyiflendirmişti doğrusu. Göğsündeki dalgalar yatıştı. Elindeki karıncalanma yavaş yavaş çekildi. Makas, sokak bitince başlayan ve moloz yığınlarından oluşan iki küçük tepeliği aşarken dengesini yitirip tam düşecekti ki yazar işaret parmağını boşluğa uzatarak onu sırtından tuttu. Kırmızı gövdesine bir elin değdiğini fark eden makas durup gökyüzüne baktı.

Çizmelerine yapışan çamur parçalarını taşlara sürterek temizledikten sonra yeniden yürümeye başladı. Moloz yığınlarını geçince bakımlı bir bahçeyle karşılaştı. Çitlerin kıyısında biraz oyalanarak çıkış yolunu buldu ve geniş bir yay çizerek yamaca tırmanan patikaya girdi. Avlusu küçük su birikintileriyle dolu sıvasız, basık, kasvetli evin önüne gelir gelmez kapı ardına kadar açıldı, makası içeri buyur etti.

Bu ev ansızın mesleğini bırakan huysuz bir terzinin, karısı ve çocukları tarafından terk edildikten sonra yalnız başına yaşadığı, kimseyi bahçesine yaklaştırmadığı, yetişkinleri yakışsız sözlerle kovduğu, başıboş köpekleri taşıdığı mağarasıydı. Duvarlarında sarımsak demetlerinin, çöp poşetlerinin, kurutulmaya bırakılıp günlerce unutulmuş, toz toprak içinde kabuklaşmış atletlerin dalgalandığı ev, geceleri çevresiyle birlikte karanlığa gömülürdü. Bulutların arasından birazcık ay ışığı sızacak olsa pencere kapakları uzaklardan işitilecek şekilde gazapla örtülürdü. Geçmişte herkese iyiliği dokunan, birinin okul önlüğünü öbürünün damatlığını diken, yaptığı işlere karşılık cüzi paralar alan, borçluları sıkboğaz etmeyen terzinin yamaçta karanlıklar içinde yaşamasına içi elvermeyen kasaba sakinleri, bir defasında onun evde olmayışını fırsat bilerek avlusuna elektrik direği dikmiş, diktiğine de hemen o gün pişman olmuştu. Terzi bu teklifsiz yardımı görür görmez direktten söktüğü lambayı götürüp belediyenin önüne fırlatmış, artık kimsenin kimseye saygısı kalmadığını yüksek sesle birkaç kez tekrarladıktan sonra gerisingeri evine dönmüştü. Bütün huysuzluğuna rağmen kasabalılar terziden hiç yüz çevirmedi. Fırıncı her sabah ekmeğini göndermeyi, bakkal son kullanma tarihi geçmişlerden de olsa iaşesini muntazaman yollamayı sürdürdü.

Terzinin kapısı, makası şıp diye yutunca çatıdaki yazarın içini hüznü kapladı. Dünyanın pek çok yerinde kendisinden habersiz gizemli buluşmaların yaşandığını, kendisininse her şeyden habersiz bu kasabada sıkışıp kaldığını; bu yüzden hiç görmediği, hiç bilmediği, hiç tatmadığı buluşmaları ve ayrılıkları, uzaktan ama güya yaşamış, güya biliyormuş gibi yazmaya çalıştığını anımsadı. Böyle zamanlarda hep yaptığı gibi alt dudağını ısırıp, üst dişlerinin arasındaki boşluğa sakallarını tutam tutam sıkıştırdı.

Günün yorgun ışığı, karanlığın öncü birlikleri tarafından çatılardan, sokaktan ve ağaç gövdelerinden ağır ağır süpürülmek üzereydi. Yamaçta kuru bir incir, sabahtan beri fingirdeşip durduğu aydınlıktan ayrılırken biraz ayak direyerek ama nihayet onlarca dalıyla dudaklarını boşluğa uzatarak ölü bir ahtapot gibi kalakaldı. Yazar gözlerini ölü ahtapotun kollarından çekip aldı, önce tuğlalara ardından terzinin kapısına dayadı. Tepeden tırnağa çaresizlik içindeydi. Burgu olup evin duvarını oymak istedi. Dudaklarını kanatacak kadar ısırıp. Duvarı değil de kendi etini kemirdiğini fark edince durdu. Yerdeki

tahta parçalarına baktı. Güvercin kulübesi için yarın yeniden kolları sıvayabilirdi. “Arkamdan atlı kovalamıyor,” diye mırıldandı, “belki de kovalıyordur. Belki dört bir yandan üzerime yabancı at sürüleri geliyordu.” Bir an güvercin kulübesi yapmanın olanca saçmalığıyla yüzleşti. Bu saçmalık hemen yanı başında bir çocuğu mutlu etmenin küçük ama dingin anlamını bir miktar hırpaladı. Bakışları gayriihtiyari yeniden yamaçtaki eve sıçradı. Avludaki direkte asılı çamaşır parçasının belli belirsiz dalgalanması dışında etrafta hiç bir kıpırtı yoktu. Perde ansızın çekildi. Kornişin sesi, bahçeleri, çitleri, elektrik tellerini, ölü ahtapotun kollarını ve üç sıra tuğlayı aşarak yazarın göğsüne ulaştı. Derin bir yara mı aldım endişesiyle elini göğsüne götürdü yazar. Sonra, okurun bunu yadırgayacağını düşünerek elini göğsünden çekti. Başını pişmanlıkla iki yana sallayarak silmeye çalıştı bu hareketi, “Neler saçmalıyorum ben?” diyerek kendine çıkıştı. Böyle demesiyle bir kuş sürüsünün korniş sesini andıran uğultular çıkararak tepesinden geçmesi bir oldu.

Sofraya otururken aklı terzinin evindeydi. Aç değildi. Oğlu, yemekten sonra kulübeyi ona gösterip göstermeyeceğini sordu. Yazar, ağzındaki lokmayı çiğnemeye ara verip sitemkâr gözlerle karısına baktı. Aralarındaki yorgun köprüden birkaç kaya parçası daha uçuruma düştü. Kısa ve kaçınılmaz sözcükler dışında pek konuştukları yoktu. Aynı evin içinde yirmi kelimedenden ibaret bir dil keşfetmişlerdi. Bu dil, onları birbirine bağlayan zincirleri tuhaf bir şekilde güçlendirmişti. Kadın hafif bir suçluluk duygusu içinde parmağıyla tavanı göstererek, “Şey, seslerden anlamış olmalı,” dedi. Ağzından çıkan son kelime boşlukta incelmiş, incelmiş, sonunda bir özre dönüşüp yok oldu. Yazar, karısının sözünü tamamlamasını beklemeden çocuğa döndü ve havanın karardığını, kulübeyle yarın bakmanın daha doğru olacağını söyledi. Konuşmak istemiyordu. Elinden gelse ne şimdi ne de başka zaman ne bu evde ne de başka bir evde konuşurdu. Dahası, bugüne kadar konuştuklarını, yazdıklarını insanlardan geri almak için her şeyini vermeye hazırdu. Yaşamını anlamlı hâle getirecek cesareten ve dürüstlükten mahrumdu. Geçmişteki çabalarını tümünden silecek, onu tarihin karşısında büyük bir yıkımın mimarı olarak kaydedecek cüretkâr adımların hayalini kuruyordu. Aslında kendisine karşı böyle bir yıkımın hayaliyle yanıp tutuşuyordu. İleriye doğru adım atamayanların bildik çaresizliğiyle geriye adım atmak, böylece geçmiş silmek, eski savruk, gurursuz ve tutarsız izleri yok etmek istiyordu. Çocuk evdeki kısa konuşmalara alışkın olduğundan sesiyle yarattığı doğallıktan güç alarak, “Büyük mü?” diye sordu. Hediyesine konuşarak da olsa kavuşmayı arzu ediyordu. Yazar, ürpererek çocuğun gözlerine baktı. O da tıpkı kendisi gibi erişemediği şeyler hakkında konuşarak teselli bulmanın bir yolunu bulmuştu. Bu özdeşliği hatırına, susma fikrinden vazgeçti, “Eh işte,” dedi, “dört beş

güvercin için oldukça iyi sayılır.”

Peçeteyi masaya bırakışında karısına, sofraya, bu eve, bu kasabaya ve bu akşam saatine yöneltilmiş bir kırgınlık vardı. Ama bütün bunlarla ilgisi olmayan, aslında hiç kimseyle ilgisi olmayan; kendine, kendi geçmişine, okuduklarına, yazdıklarına, yazamadıklarına saplanıp kalmakla ilgili bir kırgınlıktı bu. Balkona çıktı. Karısı, onun balkona çıkışına bakmaktan yorulduğu için hiçbir şey olmamış gibi duvara bakmayı tercih etti. Tekerlekli sandalyesinde saf gülücüklerle parmaklarını açan ve dört beş güvercinin ne kadar olacağını hesaplamaya çalışan çocuğun mimiklerine sığındı. Sandalyenin emniyet mandalını ayağıyla indirip oğlunu kendine çevirdi, çelimsiz bedenini sımsıkı kucakladı. Balkon camında kocasının parlayıp sönen sigarasını görünce gözlerinde, akmamaya kararlı titrek iki damla belirdi. Boynundan öptü çocuğu.

Kocasının, romanlarını hangi gaddar duyguların esareti altında yazdığını az çok sezer fakat bu sezginin izini sürmeye, tüllerini kaldırmaya korkardı. Dosyasını yayınevine gönderinceye kadar bu huzursuzluğa katlanması gerektiğini bilirdi sadece. Kurtuluş günü yaklaştıkça hırçınlığının artmasını da anlayışla karşılardı. Onun yazarken yaşadığı nevrozların özenti mi gerçek mi olduğunu da kurcalanmaya değer bulmazdı. Zaten okuldaki işi başından aşkındı. Kocasının günlerce susmasına, susarak bir hayalete dönüşmesine, durduk yerde ayağa kalkıp eski zaman kamyonları gibi oflaya puflaya odadan odaya gezinmesine, artık kendiliğinden çatık duran kaşlarına bir şekilde alışmıştı. Milyonlarca hemcinsi gibi bir dizi alışkanlığa tutunarak yaşamaya devam etmenin, gündelik işleri yoluna koymanın, sağına soluna bakmadan yürümenin, bir amaca bağlı olmaksızın ayakta kalmanın, kalbi uzakların terzisine vurmadan korunaklı kılmanın sırrına erişmişti.

Dördüncü kitaptan sonra o zamana kadar yabancı olduğu bir labirentin içine düşmüştü yazar. Bu labirent diğerlerine benzemiyordu. Oradan işe yarar pasajlar devşiremiyordu. Kalemnin ucuyla göğsünde deşerek açtığı kovukta, yarasını yalayan ceylanlar gibi, ama yok, ceylanlar kadar masum olmadı hiç, yarasını kendi sidiğiyle iyileştirmeye çalışan yabancı adamlar misali, bir an gözünü budaktan sakınmadan, kevgire çevirdiği kelimelerle uzun uzun, yalan yanlış ve elbette hayal meyal kendine doğru konuşurken buluyordu kendini. Önceleri insana gerçek anlamıyla dokunmanın gereksizliğine inanırdı, şimdilerdeyse imkânsızlığına. “Duyguların izi sürülmez,” diyordu artık, “davranışların soyağacı çıkarılmaz.” Böyle demiyordu da ikide bir gözüne inen perdelerde buna benzer anlamlar dalgalanıyordu. Bu anlamlar birbirine yapışan cıvalar gibi bütün evin, bütün hayatın zeminini kaplıyordu. Hem bir insanı bütünıyla tanımak, sanatçının sihirli esasını çalışamaz hâle getirebilirdi. İnsanlara yaklaşmayı, hırçın bir ırmağın kenarından testi doldurmaya

benzetiyordu. Ne kadar lazımsa o kadar almak, başka da eğleşmemek, testiye akıntıdan korumak, suyun büyüüne kapılmamak gerekirdi.

Eskiden kendisini yaza yaza tüketeceğini, bir gün hayatına dair yazacak bir ayrıntı, bir gizem, bir burukluk bulamayacağını zanneder ve böyle bir günün gelmemesi için dua ederdi. Yıllar bambaşka bir gerçekle burun buruna getirdi onu. Şimdilerde aynada görmekten bıktığı adamı, yazamayacak kadar iyi tanıyordu. Günlerce çevresinde dolaşacağı, cümleler boyu sündüreceği, inişli çıkışlı patikalarla süsleyeceği o gizemli adacık kaybolmuştu. Yaşamı, olanca çıplaklığıyla karşısındaydı artık ve bu tiksindirici netlik bir paragraf bile etmezdi.

Geçmişte büyük bir coşkuyla kurduğu cümlelerden ürküyordu. Hangisini kaldırsa altından kırmızı bir akrep, upuzun bir yılan çıkıyor; hepsi de kullanılıp kenara atılan bir metresin hırçınlığı içinde yazara tıslıyor, dış gösteriyordu. Yıllardır uysallıklarından yararlandığı kelimeler artık hınç dolu iğneleriyle toprağın altından sökün ediyor, ayağını yerden kesiyor, kaldırıyor, nihayet onu bir uçurumun delik deşik hiçliğine fırlatmak istiyordu. Düşmek üzereydi, düşeceği kesindi, düşmemesi için bir sebep yoktu ama yine de düşmüyordu. Yemek yerken, televizyon seyredirken hatta oğluyla her zamanki kâğıt oyununu oynarken gözleri ansızın bir noktada duruyor, alnında beliren çizgiler derinleşiyor; akreplerin, iğnelerin, kelimelerin ya da artık her neyse o amansız örgütlenmenin, onu ne zaman rahat bırakacağını yahut ne yöne fırlatacağını merak ediyordu. Karısı alnındaki çizgilerin gerçekliğinden kuşku duymuyordu. “Şey,” diyordu arkadaşlarına, “bu çizgilerin özentiden kaynaklanması neyi değiştirir ki? İnsanlar birbirine özenerek intihar bile ediyor.” Kocası gözlerinin önünde sustukça susuyor, içerleme ve öfkeye benzeyen nöbetlere kapılıp günden güne iradesini kaybediyordu. Gerçek buydu. Gerçek, bir adamın fiyakasız, yapış yapış akşamlarıydı. Onu tanımasa, kitabı yeni çıkan ve haksız bir ilgiye mazhar olan başka bir yazarı kıskançlıkla düşünüp dengesini kaybettiğini zannedebilirdi. Ama kocasının dördüncü kitaptan sonra kapıldığı girdabın, kitaplarına gösterilmeyen ilgiyle uzaktan yakından alakası yoktu. Bundan emindi. Zaten onun için okur ezelden beri üç kişiden ibaretti. Yayınevinin editörü, kendisinden biraz daha ünlü bir yazar arkadaşı ve eskiden sevgilisi olduğundan şüphelendiği bir kadın. Başka da kimseyi umursamazdı. Bu üç kişiden romanlarıyla ilgili güzel sözler duyduğunda akşama kadar, “Oldu,” derdi yazar, “oldu oldu, olmaması için bir sebep yok zaten.” Duvardan duvara seken gözlerinden geriye neşeli bir ceylanın ayak izleri kalırdı.

Alışkanlıklarına tutunarak yaşamak, karısına şifa olurken yazarı yalnızlık cehennemine hapsetmişti. Onun alışkanlıkları kendisiyle sınırlı bir eylem

değildi. Çevresindekileri yazmaktan bir türlü vazgeçemiyordu. Romanları yayımlandıkça dostları azaldı. Geçmişte yazarla bir şekilde yolu kesişen, arkadaşlık eden insanlar yeni bir kitabı çıkmayagörsün, acaba bizimle ilgili yine yüzümüzü kızartacak bir şeyler yazmış mıdır, endişesiyle kitapçılara koşardı. İnsanlar onu tanıdıkları güne lanet ederdi. Yazara sorulacak olsa durum başkaydı. Anlatmak istediği asıl meseleyi ruhlara benzetiyordu. Çevresindeki hayatlar, sadece bu ruhlar için kullandığı önemsiz, fani bedenlerdi ve bunun için alınganlık göstermenin, çocukça kaprislere kapılmanın anlamı yoktu. İnsanların ona teşekkür etmesi gerekirken tavır göstermelerini gerçekten anlamıyordu.

Yaşamını korkunç biçimde ifşa ettiği hâlde yazara küsmeyip yanında kalan tek insan karısıydı. Her şeyden önce anaçtı, orta yaşlarda derisini soyup toprakla sıvayan kadınlardandı. Toprak kadar hesapsız, toprak kadar unutkan ve toprak kadar cömertti. Yazar ikinci kitapla, karı koca arasında uzanmış yatan, gittikçe bir ölü gibi daha ağır kokan eski bir hesabı görmüştü kendince. Evliliklerinin ikinci yılıydı ve doğrusu kadın böyle bir saldırıyı hiç beklemiyordu. Kitap yüzünden kısa sürede erkek kardeşi ve yaşlı annesiyle aralarındaki bağ tamamen koptu; çalıştığı okulu, semti ve sonunda şehri terk etmek zorunda kaldı. Zamanla romanın, ikisine de iyi geleceğini düşünerek susmayı seçti. En azından gecenin bir vakti uyandığında kocasını kırmızı gözlerle kendini seyredirken bulmayacağını; geçmişin, ilmekleri hatalı, upuzun bir halı gibi ikide bir ayaklarına dolanmayacağını sandı. Aslında aralarındaki hesap, üç yüz yirmi sayfalık bir roman için oldukça kısaydı. Üniversitede sevgiliydiler. Devamsızlık yüzünden fakülte yönetimi delikanlının önce bir dönem uzaklaştırılmasına, ardından kovulmasına karar vermişti. Yazar, tam soylu düşünceleri yüzünden okuldan atıldığını düşünüp kendisiyle gurur duyacağı sırada, hayatının tek renkli penceresinin de kapandığını fark etti. Sevgilisi onu babadan kalma sefil bir yalnızlığın içine iterek terk etti. Tıpkı babası gibi terk edilmiş ve tıpkı babası gibi başlarda bunu önemsememişti. Okulun son senesiydi ve genç kızın tutunmak için gerçek sonuçlara ihtiyacı vardı. Bütün yaşamı kitaplardan, roman kahramanlarından ibaret bir erkeği, işsiz güçsüzken de sevmeyi sürdürebileceğine ihtimal vermemiş, kendince bir dürüstlük sergileyerek onunla yollarını ayırmış; mezun olup atandığı yıl, kadınlara özgü bir beceriyle, başka bir adamı severek kalbini kaldığı yerden doyurmaya devam etmişti. O yıllarda yazar, konuşmalarını hayranlıkla dinleyen sevgilisinin şimdilerde büyük bir ikiyüzlülükle başka birini de dinlemeye devam ettiğini düşünerek kendini öğütüp durdu. Ama bu düşünce öyle bir değirmendi ki yazarı ufalayacak yerde dört bir yanını nefret urlarıyla kapladı. Sonraları romanında kadınlara dair bu düşüncesini bir cümleye sığdırmaya

bile yeltendi: “Kadınlar yaşamları boyu tek bir aşk yaşarken erkekler her kadın için yeni baştan âşık olurlar.” O an kalemini penceren dışarı fırlatmıştı. Güzel bir cümle keşfettiğinde böyle yapardı. Aslında bunun tam tersini de söylenebileceğini düşündü. Sonrasında dudağını bükerek, “Kimseye adalet borcum yok,” dedi. Demedi de sigarasını yakarken kibriti öyle cakalı yaktı ki başka bir şey söylemesinin imkânı kalmadı. Ayrıca, fırlattığı hiçbir kalemi geri almaya tenezzül etmezdi. Nefret ettiği kadınlardan intikam almanın başkaca bir yolunu bilmiyordu henüz. Şüphesiz sevgilisi kadar, babasının iş ortağıyla kaçan, kocasını ve oğlunu utanç içinde bırakıp sırta kadem basan annesinden de intikam alıyordu. Babası hastanede, rüyaları kırk yerinden bölünen takıntılı bir yalnızlıktan kurtulduğu için olsa gerek, tavana mütebessim bakarak ölmüştü.

Yazarın pencereden dışarı fırlattığı, biraz da babasının, o aklından hiç çıkmayan son bakışıydı. Kalbi, kabukları koparıldıkça daha da kızışan habis bir ur tarafından istila edilmişti. Kalemlere karşı koruduğu gururunu eski sevgilisine karşı koruyamamasının, onu binlerce kez yeniden elde etmek istemesinin sebebi buydu. Eski sevgilisinin bir çocuk doğurduğunu duyduğunda birinci romanını bitirmiş, ikincisine konu aramakla meşguldü. Kafasını bir kuyudan çıkarmış, yeni ve kullanılmamış bir kuyu arıyordu. Orada da duvarlara çarpa çarpa büyüyen uğultuları duyacak, küf ve yosun kokusuyla zehirlenen havayı içine çekecek, köşe diplerine varıncaya kadar karanlığı emecekti. Yaşamından uzaklaşmak için taammüden, iştahla başka yaşamların ağına düşüyor, düşmek için can atıyordu. Bir ağdan kurtulup henüz yakalanacak yeni bir ağ bulamadığı zamanlarda, ayna karşısına oturtulmuş bir cüzamlının mide bulantısından farksız kasılmalar, bütün bedenini esir alıyordu. Aradan yedi yıl geçmesine karşın haberi getiren arkadaşından duygularını saklamak için biraz gayret sarf etmesi gerekti. Sustu, çayı bitmediği hâlde yenisini istedi, kül tablasıyla telefonunun yerini birkaç kez değiştirdi. Tam dudaklarını ısırmağa başlayacağı sırada arkadaşı başka bir haber daha bıraktı masaya. Tebrik ziyaretine gittiğinde genç çifti üzüntü içinde gördüğünü, kaderin kusurlu bir müjdeyle kapılarını çaldığını söyledi. O an yazarın göğsündeki ilkel gazap yerini rehavete bıraktı. Bu haberle rahatlamış, intikamının bir kısmının alındığını düşünmüştü. Düşüncesini yadırgamış ama engelleyememişti. “İşte,” diye mırıldandı kendi kendine, “yazılması imkânsız bir alçaklık daha!” Arkadaşı gözlerini kısıp ne dediğini sorduğunda alçaklığı sürdürdü: “Ne kadar üzüldüm bilemezsin.” Haber karşısında birdenbire kavuştuğu o huzur sonraki yıllarda, yani çocuğu görünce, bir miktar vicdan azabı çekmesine sebep oldu. Hepsisi o kadar.

Kaos dışıdır. Erkekler çözümsüz bir problemle karşılaştıklarında gözle-